

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. -- cr. " " " " pe 1/2 an 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiunile oficiose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele sînt a se adresa redacțiunei „FÓIA DIECESANĂ“; eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
--	--	---

PARTEA OFICIOASĂ.

Nr. 1553. ex 1890.

Publicațiune oficioasă.

Subsemnatul Consistoriu diecesan dă în arendă sesiunea parochială redusă din *Vucova* constatatoare din 32 de jugere de pământ pe 3 ani economici: 1890/91., 1891/92. și 1892/93.

Prețul de eschiamare 336 fl. pe un an.

Cei-ce dorește a lua aceasta sesiune parochială în arendă, sînt poștiți ca să-și trimită ofertul lor aici la Consistoriu până la 30. Iunie (12. Iulie) a. c. provăzut cu vadiul de 10% din prețul de eschiamare.

Condițiunile de esarendare se pot vedea în Nr. 23. al Foaiei diecesane.

Caransebeș, în 10/22. Iunie 1890.

Consistoriul diecesan
gr. or. român.

PARTEA NEOFICIOASĂ.

Anticitățile de lângă Dunăre de la Panciova până la Rușava.

Onor. domn Leonhard Böhm din Biserica-Albă, căruia Bănatul nostru timișian are să-și mulțamească pe lângă opul escelent: „Die Geschichte des temeser Banats“ încă o mulțime de scrieri și studii arheologice, istorice și numismatice, au publicat în „Archeologisch-epigrafische Mittheilungen aus Oesterreich“ Jahrgang IV. Heft 2. Wien 1880. Druck und Verlag von Carl Gerold's Sohn, sub titula: „Alterthümer längs der Donau von Pancsova bis Orsova.“

unele notițe foarte interesante asupra remășițelor antice, pe cari le-au cules cu ocaziunea unei excursiuni de la Panciova până la Rușava și Meedia, adăugînd la acelea încă și alte notițe și împărtășiri adunate dela alți călători și topografi locali precum: Marsilius, Pesty, Kanitz, Boleszny, Ortway, Römer, Stoika de Hatzeg s. a.

Deosebită valoare zice dl L. Böhm, că au avut pentru dînsul manuscriptul protopopului de la Meedia, Stoika de Hatzeg: „*Einfältige Erzählungen oder Merkwürdigkeiten des Mehadiaer Distrikts im Temesvarer Banat, durch den alten Protopopen in Mehadia Nicolae Stojka de Hatzeg, für Liebhaber und seine eigene Unterhaltung, jetzt in seinem 79. Jahre ohne Oculare, so deutsch geschrieben 1829.*“

Eată ce scrie dl L. Böhm în notițele susținse.

Panciova. Zidiri grandioase și canale, cari s'au descoperit în curtea bisericeii lui Weifert și în strada „Stockhausgasse.“ Petrile sînt împortate și cioplite și arată uneori ornamente și cornice de o maestrie admirabilă, din care se poate deduce la o zidire monumentală a unei colonii antice romane, a cărei esistență se întărește încă și prin o mulțime de monete romane aflate acolo. Pozițiunea locului se pare că e creată anume pentru o cetate dunăreană, avînd acest fluviu. precum în genere întră Belgrad și Cuvin, tocmăi aicea un teren foarte întins de esundare, prin ce devine chiar imposibilă trecerea riului pe aicea.

Cuvin. Aici se exprimă dl L. Böhm resolut în contra opiniunii, reprezentată de Marsiliu și în present de Th. Ortway, (carele ar așeza aicea *Contra Margum*), că la locul acesta ar fi fost când-va vre-o colonie romană, deoarece anticitățile aflate acolo (buzdugane, bumbi, un fragment petrificat a unei linguri de lemn, inele și oase arată precis la originea lor din evul mediu, și nici chiar monetele aflate nu merg mai înderept, decât până la începutul dominațiunii magiare în Ungaria.

Dubovatul-Vechiu. Pe malul Dunării, din jos de ospătăria de acolo se află cărămizii romane și mai la vale o zidire de cărămidă spălată de apele Dunării, care dovedesc existența unei fortificațiuni la acest loc, dară care nu se pare a fi de origine romană. În apropierea acestor rămășițe de zidiri într'un mormânt din secolul trecut pe lângă malul rîpos s'au aflat două urne, la 30 cm. înalte, din pământ mestecat cu năsip și petriș de culoare sură resp. roșiatică, conținând rămășițe de oase și de cenușă, și dintră care una era spartă ear cealaltă bine conservată, astupată cu o tăbliță de peatră ordinară și conținea un vas de beut cu manuşă, foarte frumos lucrat, dintr'un material bun, de culoare neagră. Afară de nisele hărburii mai amintim încă și un fragment de un vas mai mărișor, negru, pentru apă, cu manuşă și cu ornamente frumoase.

Palanca-Nouă. Pe insula mică, numită „Sapaia“ seau „șanțul“ se află rămășițe puternice a unor fortificațiuni din evul mediu, tare impestrițate cu cărămizii romane de cea mai bună calitate; unele cu inscripțiunea:

LEG. VII. C. P. F.¹⁾

car altele cu inscripțiunea:

* COH. II. HISP.²⁾ *

seau astfel:

A. II. P.³⁾

Cu ocaziunea unei alte vizitări anterioare a insulei (1872) zice dl L. Böhm, că fiind apa Dunării atuncia foarte scăzută, ar fi aflat pe latura de cătră fluviu substructiunea unei zidiri antice din cadre cioplite, ear pe veatra acestei zidiri o bucată cam de 70 cm. înălțime a unei statue din marmore alb, frumoșel lucrată; această bucată se află depusă întră colecțiunea reuniunii istorico-arheologice din Timișoara. Monete, urme cu oase și rămășițe de cenușă, sticle pentru lacrimi (Thränenflasche), ornamente parte de aur și de argint, săgeți de bronz și de fer aparținătoare atât anticității, cât și evului mediu, s. a. se află foarte des. Dela vale de zidirea castelului când e apa scăzută, apare un cap de pod, carele corespunde cu o asemenea zidire de pe malul sârbesc.

Nu departe de Palanca-Nouă, în apropierea canalului Nerei, acolo, unde astăzi se rădică o grămadă de ruine prin derimarea unei zidiri, se afla mai înainte o vilă.

Pojejena. Din jos de satul acesta, cătră Macieviciu se ved lângă Dunăre rămășițele unui turn pătrat, numit și „zidirea“ cam 16. m. în lungime și 8. m. în înălțime cu ziduri masive, însă tare defectuoase, probabil rămășițele unui castrum, a cărui suprafață am evaluat-o la cel puțin 12. jugere. Cutremurul vehement din 10. și 11. Octomvrie 1879.

¹⁾ leg(io) septima C(laudia) p(ia) f(idelis), dela care pân acuma încă nu s'au aflat în Dacia nici o urmă.

²⁾ coh(ors) secunda Hisp(anorum).

³⁾ a(la) secunda P(annoniorum).

se zice, că ar fi nimicite aceste rămășițe. Adeseori se află acolo anticități încât cred că câte-va săpături ar da rezultate favorabile. Voiu să amintesc numai unele:

1. Lângă zidul din afară al bisericeii o lespede de peatră de un metru pătrat, carele s'au aflat pe ruinele din deal. Pe fața încadrată apare o aediculă așezată pe două colonne, groase la mijloc cu basă și capitel, și al cărei trunghiu lateral arată un cap *en face* a unui june, însă tare defectuos; indosul căruia apar din ambele părți trei legături de ramuri frunzoase în direcțiunea orizontală. În intercolumnium a aediculei se vede o cunună mare. Unghiurile laterale și neocupate ale laturei triunghiulare au frunză de vine cu un strugure, așezată în mod simetric și foarte bine asecutată.

2. Peatră votivă, de 43. cm. lățime și 1.29 m. înălțime, foarte primitiv lucrată și tare defectoasă.

3. Pe treptele casei a unui *Zivota Serescu*, un pilastru cioplit în mod foarte primitiv, cu literele D(is) M(anibus).

4. În casa unui *Barbu* un zid complet de cărămidă romană.

5. La acelaș loc o bucată a unei lespede întocmai ca cel descris sub 1), care se află de prezent ca o bancă de șezut înaintea ospătăriei dlui Fellner.

6. În Ianuarie 1875. s'au aflat la Pojejena sârbescă o cărămidă cu inscripțiunea:

C I 8 | C I C

7. Apoi s'au aflat în 29. August 1880. o cărămidă cu inscripțiunea:

LEG. VII. CI.

8. Monete vechi.

Moldova-Veche. Fortificațiunile rădicate în secolul trecut împrejurul acestui sat, apoi curând derimate, se află așezate pe fundamente romane. Ele se întind până în Dunăre, al cărei mal e preșerat pe o lungime mare cu rămășițe de cărămizii romane, multe din acestea cu inscripțiunea: COH I-IDE', apoi foarte multe fragmente de țiglă, pe una cu inscripțiunea: REN., în fine un fragment al unei cărămizi de încheiat boalta (Schlussziegel) în forma unei palmete ornate; apoi monete, odoare, o mulțime de urne, aflate în albia veche acuma umplută cu lut a unui pârâu de moară. Se asigură că și pe insula mare din vecinătate s'ar afla o mulțime de cărămizii și ruine antice.

Boșniac (Moldova-Nouă). Numeroase movile de sgură, apaducte și vene vechi ne dovedesc, că aicea s'au lucrat la mine încă pe timpul Romanilor. Deosebită atențiune merită ruinele unor zidiri de cetățue sau ale unui castru roman. Piața de ancoragiu are după anotațiunile dlui Schwerer, inspectorului de dare din Rușava, o suprafață de 3414 metri □ și ar fi încungiurată cu un zid de 1½ metru în grosime.

La săparea de fundamente pentru zidiri noi s'au aflat ocazional lampioane de pământ, bucăți de fer, globuri mici, chei, monete romane de argint, un lanțiu de aur, și odată într-o afunzime de 4 metri două table de plumb de 48 cm. lungime, 38 cm. lățime și 15 cm. grosime trăgând ambele 78 chilogr.

Lászlóvár (Coronini). Aicea s'au aflat o bucată a unei țevi de apeduct, astăzi în posesiunea muzeului anticităților din Timișoara.

Căuonița (? P. Br.) Nedubitabile urme a unui castru roman pe o suprafață de 360 m. □, cari se rădică încă și astăzi 3—4 metri de înalt. Încât era posibil a străbate prin tufe și burueni, se vedeau pretutindenea resfrate fragmente de zidiri și de țigla. Una dintre aceste din urmă avea inscripțiunea bine întipărită: *DARP*. O pozițiune militară se poate presupune cu atât mai ușor, cu cât se poate supraveghia împrejurimea întreagă până la *Drencova*.

Drencova (*Castrum Dranca*). Puține rămășițe de cărămizi romane. Rămășițe mai însemnate se văd acolo, unde mai înainte exista satul *Starici*, 900 pași din sus de versarea riului cu acest nume, ca 200 metri de asupra apelor *Dunării*, pe un promontoriu.

Svința. Un pătrariu de oară dela satul acesta se află ruina „*Tricula*,” compusă din trei turnuri imponente patrunghiulare, din cari două se află pe uscat, iar unul mai mare stă în apele *Dunării* și e împreunat cu ceilalți doi prin o punte de lemn. Colțurile lor sunt făcute de peatră cioplită quadrată, iar cealaltă zidire de peatră brută. Afară de o gaură probabil pentru ușă într-o nalțime de 7—8 metri nu se află nicăiri vre-o intrare seau fereastră. Zidurile au o grosime de cel puțin 2 metri. Deși aceste trei turnuri desigur trebuie să fie fost împreunate prin ceva, totuși nu se află nicăiri vre-o urmă, care ar indica aceasta; se poate că prin palisade de lemn. Părcerea, că această cetate ar fi de origine romană (după părerea lui *Stoica* ar fi aicea *Tricornesium*) cel puțin nu se combate cu succes.

La anul 1780. au aflat un țeran în apropierea acestui sat o statueta de bronz de 8" nalțime, care reprezenta pe *Hercules* și era de o lucrare atât de perfectă, încât un turist engles ar fi cumpărat-o cu 500 fl. Mai în urmă (1805) au devenit aceasta statueta în posesiunea palatinului, arhiducelui *Iosif*. (Vezi *Jac. Ferd. v. Miller* „*Hercules Mehadiensis, animadversionibus criticis illustratus*.” *Pressburg*, 1806.) — Apoi s'au mai aflat și monete.

(Va urma).

P. Broșteanu.

† Constantin I. Popasu*).

Cine este drumariul, care se duce la locașii eterni petrecut de o mulțime atât de considerabilă?

* Vechiu comerciant român, episcop al bisericii gr. or. din Cetatea Brașovului, membru al delegațiilor școlare, al Comunității

Cine este călătorul, căruia i-se face un conduct atât de impunătoriu? Și cine este mulțimea aceasta, care cu haină sârbătorească a alergat din toate părțile, ca să ridice pompa înmormântării?

Este călătorul vre-un funcționar înalt, pe care îl petrec colegii, ori subalternii lui din datorință? Este el un individ, care a jucat rol de conducătoriu în mijlocul soțietății? Au doară conductul, carel-însoțește, se compune în mare parte din rudeniile lui? Nimic din toate acestea.

Călătorul a fost un om modest în toată viața, iar soțietatea, care-l încunjoară, îi jălesce pierderea, mai mult de cum i-ar jăli-o însuși familia lui.

Un lucru ridică pe acest muritoriu în mijlocul semenilor săi, un lucru îl pune între cei mai distinși fi ai națiunii sale: iubirea și alipirea de națiune, jertfirea aproape întregii sale averi pe altariul bisericii și al națiunii române.

Nu este mare această avere, într-o împrejurare noastre însă, ea este destul de considerabilă, și pentru nenumăratele noastre lipse arzătoare, un adevărat balsam alinătoriu. Mare este dragostea, cu care reșosatul a depus-o pe altariul neamului său.

Constantin I. Popasu este al treilea și cel din urmă din familia *Popasu*, bine cunoscută, care a trăit aici în Brașov, văr bun cu frații *Ioan Popasu*, fostul episcop al Caransebeșului, și *Constantin Popasu*, fostul președinte al Eforiei școalelor române din Brașov. El a fost unul dintre cei mai harnici neguțători români, purtând negoț mai întâiu în București, după aceea în Brașov, iar în timpul din urmă, cam de 15. ani, retras cu totul dela afaceri, toată activitatea și-a consacrat-o pentru interesele bisericii și ale școalelor române de aici din Brașov. Ca episcop al bisericii române din Cetatea Brașovului, ca administrator al averii acestei biserici și ca administrator al fondului Iugaian, *Constantin I. Popasu* a fost model de corectitate, model de administrator. De averile publice, concretizate lui, s'a interesat mai mult ca de ale sale proprii. Asta o recunoaștem toți, cari am avut norocirea a petrece cu el împreună. Rămăs de timpuriu văduv și neavând copii proprii, a adoptat ca fiu sufletesc pe un nepot al soției sale, care și el rămăsese orfan în cea mai fragedă etate. Atât de fiul său adoptiv, cât și de numeroșii săi nepoți, *Const. I. Popasu* s'a îngrijit ca un adevărat părinte, contribuind cu sume însemnate la creșterea lor.

Modestia, cruțarea, munca stăruitoare, cât a fost comerciant o inimă nobilă, îndurată, și năsuința de a face bine; eată însușirile, cari l-au caracterizat în toată viața.

Pentru aceste calități frumoase a fost iubit și stimat de toți, cu cari venia în atingere.

Brașovului, al comitetului administrativ Iugaian, al Comitetului gremiului român, membru fondator al Asociațiunii transilvane și al mai multor soțietăți de binefacere, repausat la 2/14 Iunie a. e. în etate de 68. ani și înmormântat la 4/16 curent.

Mândru era, răposatul, de verii săi amintiri mai sus, de familia Popasu. Și cu drept cuvânt. Căci amândoi antecesorii lui și-au ilustrat numele cu jertfe pentru înaintarea neamului lor. Așezămintele române de cultură din Brașov vor păstra cu litere neșterse numele acelor ilustre persoane.

„Nene Costache“, i-am zis a doua zi după-ce subscrisesem testamentul ca martor, „minunat lucru ai făcut D-ta... în veci binecuvântat vei fi.

„Frate Nicolae“, răspuse răposatul, năpăindu-l lacrimile, sânt cel din urmă din familia Popasilor, nu știu deacă nepoții nostri vor urma exemplele noastre fac și eu ceea ce pot, de aceea și casa de „după vale“, în care s'a născut episcopul Popasu, devenind proprietatea mea, am lăsat-o bisericii sântului Nicolae. Poate va veni odată timpul, ca nația să se intereseze și să întrebe, unde s'a născut episcopul Popasu, și atunci casa aceasta să fi proprietatea bisericii“.

Nobil suflet! luminată judecată!

„Bărbații bine-meritați pentru neamul lor, sânt nemuritori, urmașii vor trebui să se intereseze de ei și să cerceteze după leagănul lor:“ așa își gândia răposatul C. I. Popasu, și judecata lui dreaptă era.

Mândru de numele Popasu, el a mai adăus o nestimată la coroana de lauri a acestei familii ilustre.

Ultimele sale dispoziții, făcute cu puține zile înainte de moarte, sânt o dovadă exemplară despre iubirea sa neștermurită pentru cultura și înaintarea națiunii noastre... „fac ce pot...“

Afară de legatele pentru rudeni, răposatul a testat:

4000. franci în aur pentru trebuințele gimnasiunului român din loc,

2000. franci pentru un fond cu numele „Const. I. Popasu“ pentru ajutorarea tinerilor absolvenți dela școalele comerciale,

2000. franci pentru biserica română din Cetate,

2000. franci pentru biserica St. Nicolae din Scheiu,

1000. franci pentru fondul de pensiuine al profesorilor dela școalele române din loc,

500. franci pentru casina română, care este fundată de comercianți,

400. franci pentru societatea de lectură a studenților gimnaziali,

400. franci pentru gremiul comercianților români,

400. franci pentru fondul văduvelor române din Brașov și Săcele,

400. franci pentru fondul Reuniunii femeilor române din Brașov,

400. franci pentru fondul comercianților tineri,

400. franci pentru fondul Reuniunii române de gimnastică și de cântări,

300. franci pentru Asociațiunea română transilvană,

300. franci pentru Asociațiunea meseriașilor români,

200. franci pentru fondul „Junilor“ din Scheiu, 100. florini ajutoriu ziarului „Gazeta Transilvaniei“.

Ear institutul tipografic din Sibiu 4. acții subscrise la același institut.

Pe lângă acestea, pentru zidirea bisericii din Cetate, a lăsat diverse alte pretensiuni.

Eată, pentru ce scopuri sante și-a testat Const. I. Popasu cea mai mare parte din averea sa.

Eată, de ce președintele Eforiei școalelor române a putut esclama în cuvântarea rostită la înmormântarea lui C. I. Popasu: Iubite nene Costache: „eată-ne toți Români din Brașov, fără deosebire de pozițiune și ocupațiune, împrejură-ți, pătrunși de cea mai profundă durere. Scim ce ai fost pentru noi în viață, scim și cât am pierdut ducându-te dela noi. O singură mângăere ni-a rămas, că tot nu ne-ai părăsit cu totul. Esemplul ce ni-l-ai dat, va fi cu noi, exemplu de Român, care jertfesce totul pentru neamul său“.

Da, model a fost în viață, model a rămas și după trecerea din viață.

Dee cériul, ca jertfele răposatului să aducă roade insutite, ear nobilul său exemplu să fie, pentru noi toți, un stimul vecinic de dragoste și alipire cătră poporul din care ne-am născut!

(Gazeta Transilv.)

Petra-Petrescu.

Marghita-Mare.

Pe temeiul decisului Consistoriului nostru din 24. Martie a. c. Nr. 788. Români gr. or. din Marghita-Mare s'au despărțit bisericesce de ierarchia sërbească și Duminecă în 10/22. l. c. li s'a sântit capela pentru servițul divin, dându-li-se totdeodată de administrator parochial părintele Mihaïu Juică.

Despre însuflețirea cu care s'a inaugurat această despărțire dăm loc următoarei corespondințe:

Marghita-Mare, 11. Iunie 1890.

În fine eată-ne și noi Români greco-orientali din Marghita-Mare scăpați de Sërbi. Ne mai putând suferi mai departe legătura nenaturală cu ierarchia sërbească și vèzènd că despărțirea noastră se tot amână, au trebuit să dăm la o parte toate considerăciunile și prelângă susținerea dreptului nostru neștirbit la averea bisericească comună, am rupt cu mâinile noastre proprii legătura nefastă, ce atât amar de timp ne-a ținut legați de dènșii, am eșit adecă din biserica comună și cu binecuvântarea Prea Sântitului Părinte Episcop al nostru, *Nicolas Popasu*, am deschis o capelă, carea în 10/22 Iunie a. c. a și sântit-o Prea Onoratul Părinte Protopresviter al Vêrșetului *Ioan Popovictu*.

A fost o zi înălțătoare de inimă; aceasta capelă era prea mică spre a cuprinde în sine toți perochienii Români, cari dorian să audă dela adevărații lor părinți sufletesci cetindu-se cuvântul lui lui Dumnezeu în limba noastră dulce și străbună. Mari și mici, bătrâni și tineri în vest-

minte sârbătorească erau adunați în capelă și pre afară; tinerii noștri cu fețe vesele și pline de satisfacțiune, bătrânii cu lacrimi de bucurie în ochi, că au ajuns să vadă ziua sântă a libertății și mântuirii.

Sântirea capelei a îndeplinit-o bunul nostru Protopresviter Ioan Popoviciu din Mercina asistat de nou introdusul administrator parochial al nostru Dl *Mihailu Juica*; eară la liturgie a participat și preotul din St. Ianos Ioan P. Neagoe.

Afară de mulțimea poporului a mai luat parte la această festivitate și primăria comunală din loc cu simpaticul domn notariu comunal Ladislau Vucovites, din vecinătate familia mult stimatului paroch Ioan P. Neagoe, eară din depărtare ne-au onorat cu preșința lor comisarului școlariu Dl Martin Țapu din Fizeci și învățătorul din Gherman Simeon Savu:

Corul vocal din loc a cântat ceremoniile sântirii și liturgia spre mulțămirea deplină a tuturor celor prezenți.

Capela însăși s'a deschis în sala de învățământ a școlii române din loc. Este de observat că școala aceasta este proprietatea eschisivă a Românilor din loc. Zidită la îndemnul bravului învățătoriu local *Alisandru Jebelean*, carele ani 39. ni-a fost unicul conducătoriu și în timpuri grele a stat cu credință neclătită lângă noi și sânta noastră cauză. Numai zelului învăpăiat și constanței bărbătesci ale acestui brav învățătoriu avem să mulțămim, că astăzi avem în Marghita-Mare școală română, cor vocal și de nou capela română cu preot național. Dumnezeu să ni-l țină la mulți ani și să protegă sânta noastră cauză! *Pau Păsulă, Trifu Zginga, Moise Pascu, Stoia Ardelean, Samuile Pascu, Stefan Pascu, Trifu Moșescu, Ion Ioanovicu, Iofa Păsulă, Traian Pascu, Petru Micșa, Stefan Musta, Constantin Popescu, Dimitrie Păsulă.*

Raportul general

al consistoriului arhidiècesan, despre activitatea sa în ședințe plenare în decursul anului 1889.

Nr. 2144. Plen.

Preavenerabil sinod arhidiècesan!

I. A. Numărul esibilitelor consistoriale a fost în decursul anului 1889. peste tot de . . . 8977
față cu anul 1888 cu 7407

se arată o creștere a nrului esibilitelor de . 1570 piese.

Din numărul acesta total au fost în referată:

1. La asesorul acum vicariu arhiepiscopesc, archimandrit Dr. *Ilarion Pușcariu*:

a) plenare	165
b) bisericesci	72
c) școlare	162

la olaltă . 399

2. La asesorul protosincol *Nicanor Frateștu*:
epitropesci 231

3. La asesorul protopresviter *Zacharia Boiu*:

a) plenare	110
b) bisericesci	981

c) școlare	365
----------------------	-----

la olaltă . 1458

4. La asesorul protopresviter *Moise Lazar*:

a) plenare	5
b) bisericesci	597
c) epitropesci	388

la olaltă . 990

5. La asesorul protopresviter *Nicolau Cristea*:

bisericesci	611
-----------------------	-----

6. La asesorul *Gerasim Candrea*:

a) plenare	267
b) bisericesci	5
c) școlare	2
d) epitropesci	2018

la olaltă . 2292

7. La asesorul *Mateiu Voileanu*:

școlare	2598
-------------------	------

8. La secretariul protosincol *Nicanor Frateștu*:

a) presidiale	314
b) plenare	21
c) bisericesci	48
d) școlare	14
e) epitropesci	1

la olaltă . 398

B. Ședințe consistoriale s'au ținut în decursul anului 1889. preste tot 153. și anume:

a) plenare, ordinare 12,	estraordinare 3	15
b) bisericesci, ordinare 40,	"	2 42
c) școlare, ordinare 41,	"	6 47
d) epitropesci, ordinare 40,	"	9 49

cu totul: ordinare 133, estraordin. 20 153

C. Restanțe au fost la 31. Decembrie 1889. la asesorii referenți:

1. Zacharia Boiu	14	numeri
2. Moise Lazar	9	"
3. Nicolau Cristea	21	"
4. Gerasim Candrea	222	"

dintre cari 212 numari rațiocinii.

II. În urma trecerii din viață a Preasântiei Sale, episcopului eparchiei Caransebeșului *Ioan Popasu*, întemplate la 5/17. Februarie 1889., despre care s'a făcut notificarea preaveneratului sinod arhidiècesan din anul expirat, a urmat la 26. Martie 1889. sub conducerea metropolitului, alegerea noului episcop; și căzând alegerea sinodului eparchial din Caransebeș asupra archimandritului vicariu arhiepiscopesc *Nicolau Popea*, acela, după urmata preafinală întărire a alegerii, s'a chirotonit la 11/23. Iunie 1889., și la 12/24. Iunie al aceluiași an a eșit din legăturile oficiale, în cari s'a aflat până aci ca membru și funcționar superior al arhidiècesei.

Ear în legătură cu aceasta, asesorul consistorial ordinaru în senatul bisericesc Dr. *Ilarion Pușcariu*, între marginile dispuseciunilor statutului organic, a fost numit din partea arhiepiscopului vicariu arhiepiscopesc, și aceasta s'a notificat consistoriului în ședința plenară a aceluia dela 12/24. In-

nie 1889, cu care zi noul vicariu a și intrat în noaua sa funcțiune și demnitate.

Mai departe, conform autorisărei, ce i-se dă prin concludul sinodal dela 23. Aprilie (5. Maiu) 1889. Nr. prot. 136. consistoriul tot în ședința aceasta dela 12/24. Iunie 1889. prin concludul seu Nr. 4196. a însărcinat cu purtarea agendelor unui asesor referent în gremiul consistorial până la sinodul proxim, carele este cel de față, pe secretariul consistorial, protosinzelul *Nicanor Frateștu*, pe lângă emolumentele normale. Ear întregirea definitivă a acestui post aparține agendelor preavenerabilului sinod.

În fine arhiepiscopul, în urma concludului consistorial provocat mai sus, a instituit în mod provisor de secretariu consistorial pe Dr. Remu Roșca.

III. Pentru alegerile de deputați sinodali în locul deputatului clerical din cercul Sibiiu, actualului episcop al Caransebeșului, P. S. S. *Nicolae Popea*, și în locul decedatului deputat mirean al cercului Făgărașului *Ilariu Duvlea*, s'a făcut la timp provisiunea de lipsă, și actele electorale respective se vor depune pe lângă esibite separate pe masa preaven. sinod.

Tot la acest loc amintim, că asupra alegerii de deputat clerical în cercul Giógiu, conform hotăririlor sinodale respective, s'au dispus cele de lipsă, dar până la moment încă n'a intrat actul investițional.

IV. Din viața clerului archidieceșan avem mai departe a face notificare despre trecerea din viață a protopresviterului tractului Murș-Oșorheului Parteniu *Trombițaș de Bethlen*, întemplată la 23. Aprilie 1889. Pentru protopresviteratul devenit vacant s'au luat imediat dispozițiunile de lipsă, relative la administrarea lui provisorie.

V. Tot asemenea, fiind vacante încă de mai înainte protopresviteratele: Sibiiu, Brașov, Făgăraș, Mediaș, Unguraș, Cluj și Abrud, consistoriul a luat măsurile de lipsă pentru întregirea lor; și aceasta acum cu atât mai vârtos, cu cât congresul nostru național-bisericesc dela 1888., întru desvoltarea ulterioară a vieții noastre bisericesci, a adus și în afacerea alegerilor de protopresviteri unele dispozițiuni, cari consistoriul la luarea măsurilor amintite le avea deja în vedere. Pe basa acestora a și urmat pe la începutul anului curent alegerea și denumirea de protopresviter în tractul Sibiiului. De asemenea este pusă la cale alegerea și la Făgăraș, Unguraș și Cluj; dela Abrud, Mediaș și Murș-Oșorheiu se așteaptă așternerea concursului, ear la Brașov I. este publicat deja concursul.

În fine este a se aminti încă la acest loc alegerea de protopresviter în tractul *Sighișoarei*, unde alegerea în sinodul protopresviteral s'a făcut încă la anul 1886, însă denumirea n'a urmat încă din cauză că în contra celui ce a intrunit majoritatea voturilor, s'au ridicat unele bănueli din partea or-

ganelor statului, pre care consistoriul nu le-a putut trece cu vederea; este însă în prospect, că lămuririle, care încă lipsesc, vor urma în curând și consistoriul va veni în pozițiune de a se pronunța în afacerea alegerii de protopresviter pentru acest tract.

VI. Organele bisericesci din parochii și protopresviterate, cu unele excepțiuni, au funcționat în mod normal. Sinoadele protopresviterale, deși în general numai cu greutate și la multe locuri numai după repetite convocări s'au putut aduna, totuși s'au intrunit și au rezolvit agendele lor; numai dela Turda, Târnava superioară și Cetatea de Peatră lipsesc încă protocoalele și respective rapoartele despre intrunirea sinoadelor protopresviterale, dar în urmaursoriilor date se așteaptă și de acolo.

VII. Ajutoarele destinate pentru bisericile din archidieceșă, și anume din fondul bisericilor, conform normelor în vigoare, la propunerea senatului bisericesc, s'au votat în plenul consistorial. Conspectul bisericilor împărțășite se alătură acestui raport sub A).

VIII. Din fondul școlar eparchial, conform bugetului au fost a se distribui ca ajutoare la școale și învățatori suma de 1200 fl. Votarea acestor ajutoare, la propunerea senatului școlar, s'a făcut ca și la ajutoarele pentru biserică, în plenul consistorial. Conspectul celor împărțășiti se acude aici sub B).

IX. Din fondul Rudolfin, conform destinațiunii lui, se împărțășesc cu ajutoare clerul archidieceșan, parte prin aquirarea de câte ceva pământ drept porțiune canonică prin comunele mai sêrace, parte prin acordarea de ajutoare manuale în numărariu pe la preoți. După conclusele sinodale din anii precedenți de aici sunt a se împărțăși în prima linie oficiile protopresviterale pentru susținerea cancelariilor lor, ear dintrê preoții din parochii a se considera cu deosebire caticheti. Având în vedere acestea, consistoriul plenar a votat suma disponibilă de 7000 fl., la propunerea senatelor bisericesc și școlar, în modul, ce-l arată conspectul aclus aici sub C).

X. În fine ajutoarele din fundațiunea Andronic, destinată pentru spriginirea meseriașilor români gr-orientali din Transilvania, s'au votat, pe basa concursului publicat la finea anului 1889. la începutul anului 1890. în modul următoriu:

a) la sodali, cari sunt în condițiuni de a se face măestri, 9. inși, à 100 fl.	900 fl.
b) la sodali eliberați în decursul anului 1889., 6. inși à 30 fl.	180 fl.
c) la învățacei de meserii, 35. inși à 30 fl.	1050 fl.
	cu totul . 2130 fl.

fiind suma restantă până la cele 5000 fl., provăzută în buget, legată prin ajutoare continuative, acordate în anii anteriori la învățacei.

Conspectul celor împărtașiți, pe lângă arătarea feliului meseriilor și a celorlalte date de lipsă, se alătură sub D).

XI. Referitoriu la ajutoriul dela stat al bisericilor noastre, afacerea se află tot în stadiul cunoscut preavenerabilului sinod din rapoartele anterioare, neobvenind în cauză nici un incident nou.

XII. Lucrările preparative pentru zidirea unui nou seminarium se află încă tot în stadiul studierii, fiind însărcinate două comisii consistoriale de o parte cu căutarea terenului corespunzător și cu planurile ulterioare de zidire, ear de altă parte cu reviziunea regulamentului seminarial dela anul 1877.

XIII. De asemenea este obiect de studiu afacerea fondului de pensii archidieceșan, și consistoriul nu va lipsi a face la timpul seu preavenerabilului sinod propunerile sale în acest obiect complicat.

XIV. Ca de încheiere observăm, că pe lângă toate greutatele timpului present, afacerile preste tot au avut un curs liniscit și normal, și că asupra introducerii lucrului de mână în seminarium, precum și asupra unor cereri de sistemisări de ajutoare și de îmbunătățiri ș. a. urmează din plen rapoarte separate.

Broscești, 26. Maia 1890.

În Dumineca sântilor Părinți, adecă în 13/25 Maia a. c. s'a înmormântat în comuna noastră Broscești, comitatul Căraș-Severin, lângă Oravița, veteranul paroch și ascensor al scaunului protopresviteral, *Ioachim Manguica*, unul dintre cei mai bătrâni preoți ai dieceșei noastre, carele ajunsese etatea de 82. de ani servind aproape 60 de ani ca păstoriu sufletesc în numita comună. Densul a păstorit turma sa în înțelesul evangheliei, a fost un preot evlavios și cu frica lui Dzeu și iubit de fii sei sufletesci; ce s'a putut vedea și de pe mulțimea cea mare de poporenă, ce se adunase, să-l petreacă la locul de odihnă și să-l dea ultimul tribut de recunoștință.

Prelângă aceste însușiri frumoase preoțesci, a fost densul și iubitoriu de știință, din care motiv a și spesat mult pentru crescerea fiilor și nepoților sei. Distinsul avocat și membru onorariu al academiei române din Bucuresci, dl *Simeon Manguica*, este fiul seu cel mai tiner, ear dl *Alexa Manguica*, doctor în drepturi, și dl *Ioan Manguica*, dr. în medicină, — doi tineri de mare speranță pentru națiunea noastră, — sânt nepoți dela fiul seu cel mai bătrân, *Moise Manguica*, neguțatoriu și poporean de frunte în comuna susnumită. A mai manifestat densul în deosebii și mult interes pentru mișcările culturale și politice ale națiunii sale, carea voia și doria să o vadă tare și mare, fiind spre acest scop gata totdeauna la ori și ce sacrificiu.

Înmormântarea s'a îndeplinit cu pompa cuvenită participând mai întreg poporul din loc și o mulțime

de stimători ai defunctului din Oravița și giur; ear servitul funebral l'a celebrat prea onoratul domn Alexandru Popoviciu, administratorul protopresviteral al tractului Oraviții, asistat fiind de 3. preoți și 5. învățători. Cântările funebrele le-a executat corul plugarilor din loc sub conducerea învățătorului Martin Boghia cu destulă precisiune. În fine P. O. Domn administrator protopresviteral a ținut o cuvântare, în carea înșiră toate însușirile și meritele defunctului, conglăsuind cu tot poporul adunat, că Dzeu să-l erte! și să-l fie țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Correspondentul.

Avis!

În înțelesul ordinăciunii de sub Nr. 25969. a on-Direcțiunii finanțiale reg. ung. din Logoj, toți neguțatorii de pe teritoriul fostului conșniu militar (miliției) din Căraș-Severin, cari vind sare cu măruntul (Klein-Salzverschleiszer), sânt prin aceasta provocați ca să-și arete documentul de concesiune la acel Oficiu de sare, de unde au cumpărat sarea până acum, dela carele apoi pe viitoriu vor căpeta un libel cu 15 cr. fără de carele dela 1. Iunie a. c. stilul nou încolo nu vor mai căpeta sare.

Caransebeș, în 27. Iunie 1890.

Oficiul de sare reg. ung.

Faragó,

perceptor.

Fekete,

controlor.

Convocare.

P. T. membri ai despărțământului Făget, aparținători reuniunii învățătorilor gr. or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului, sânt prin această invitație la a IV. ședință ordinară, carea se ține Luni în 25. Iunie a. c. la 8 oare a. m. în școala română din Făget.

Obiectele:

1. Criticile asupra prelegerilor și disertațiilor din ședințele premerse.
2. Prelegeri practice din diferitele discipline de învățământ.
3. Disertațiuni și declamațiuni.
4. Incasarea taxelor dela membrii reuniunii.

Făget, în 14. Iunie 1890.

Sebastian Olariu,

președintele desp.

Varietăți.

Deputația Românilor la patriarcul sârbesc. Dumineca trecută în 3/15. Iunie scrie „Gaz. Pop.” Români gr. or. din Timișoara s'au prezentat sub conducerea dlui preot Anca înaintea Sântiei Sale a patriarhului sârbesc Georgiu Brancoviciu, care pe neașteptate venise la Timișoara și l-a bineventat la înaintarea sa de patriarh. Sântia Sa mulțami sârbesc Românilor și zise între altele, că deși nu este conințeles cu despărțirea Românilor de Sârbi, totuși fiind aceea implinită, nu este în contră și din partea sa va sprigin cererile Românilor încă nedespărțiti de ierarhia sârbească și va fi un sprigin al lor,

ar dori ca încât se poate despartirea să se facă pe cale pacinică, la ce și arhieriei noastre, cu cari a vorbit, ar fi învoiți, pentru ca să nu le decidă județe străine. Apoi binecuvântând pe deputația română ea se retrase.

Mulțămită publică. Stimatul Domn *Iancu Temeș*, căpitan c. și r. din Caransebeș, condus de pietate a binevoit a dărui s. noastre bisericii două icoane de preț însemnat: Pentru care faptă marinimcoasă îi aducem cea mai călduroasă mulțămită. Bolvașnița în 14. Iunie 1890. În numele comitetului parochial: *Nicolae Iancovicu*, preot.

Mulțămită publică. Cât este românul militarul de ospital, dovedesce exemplara purtare a primariului comunal din T. Slatina Dl Spuneiu, cu ocasiunea unei escurziuni ce am făcut-o în acel ținut. Ajungând noi adecă în comuna T. Slatina dintr'o călătorie mai îndelungată, obosiți de drum, setoși și flămânzi până la extremitate, ne eși în cale amintitul domn, ne invită în casa sa și ne ospetă la masa sa în modul cel mai cordial; drept ce ne ținem de plăcută detorință a-i esprima pe cale publică mulțămita noastră cea mai ferbinte. Caransebeș. Cu toată stima; P.....o I...n, M.....u D.....e și M.....i I...n.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu cu limba de propunere română și magiară la școala comunală din *Crivina*.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 300 fl.
2. Pentru curatorat 10 fl.
3. Pentru scripturistică 3 fl.
4. Pentru lemne de încălzit școala 17 fl. 50 cr.
5. Lemne pentru învățătoriu 4 orgii și 1 juger de liyadă.
6. Dela fiecare înmormântare unde va fi poftit 50 cr. și pentru țedula mortului 20 cr.
7. Quartir liber corespunzătoriu și $\frac{1}{2}$ juger grădină de legumi.

Mai sunt și alte venite, ce se vor adauge după meritul ce și-l va câștiga.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avisați, a-și subșterne recursele provăzute cu timbrul necesariu adresate înalt. Ministeriului de culte și de instrucțiune, în limba magiară prin Magnif. Sa Dl Inspector școlariu, reg. Francis Suttág din Logoj, până în 30 de zile dela ziua primei publicări.

Învățătoriuul fiitoriu este îndetorat a propune toate ceremoniile bisericesci și funebrale la elevi — precum și a îndeplini funcțiunea de cântor bisericesc după ritul nostru gr. or. la tot cultul divin. — Petenții au a-se înfițașă cel puțin odată în biserică spre a-si areta desteritatea în cântările bisericesci.

Crivina, în 23. Iunie 1890.

[16] 1—3

Petru Suciu.

Iuliu Tapu,
președinte.

CONCURS.

Pe baza ordinațiunei consistoriale din 2. Iunie 1890. Nr. 463 B. se escrie concurs pentru definitiva întregire a parochiei vacante gr. or. rom. de clasa II. din comuna Cebza, protopresviteratul *Ciacovei*, comitatul *Torontal* cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

- a) O sesiune parochială.
- b) Stola și birul usuat.

Până la depurarea datoriilor rămase după preoții cari au reposat, alegendul paroch primesece numai jumătate din sesiunea parochială.

Cei-ce dorese a ocupa această parochie, sunt avisați, ca recursele instruate conform prescrielor statutului organic bis. și regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochial, să le subștearnă M. On. D. Aureliu Drăgan adm. protopresviterat în Ciacova.

Preoții recurenții la această parochie, au să dove-dească, cumcă — până la finele anului 1889. — și-au plătit contribuțiunea, regularea apelor, equivalentul, si-doxia episcopească și competența protopresviterală.

În fine recurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sərbătoare în s. biserică, spre a-și areta desteritatea în cântare și oratorie.

Cebza, în 10. Iunie 1890.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine *Aureliu Drăgan*, admin. protopresviterat. [15] 1—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza decisului Venerabilului Consistoriu diecesan al Caransebeșului ddo 1 Maïu 1890. Nr. 1046. B. comitetul parochial gr. ort. român din *Doclin* escrie licitațiune minuendă pentru reparea și renovarea bisericeii pe lângă suma de esclamară de 1058 fl. 63 cr. v. a. din specificațiunea de spese și de măsură. Licitațiunea se va ținea în comuna Doclin la oarele 3. după ameză în 17/29 Iunie 1890. în localul destinat din partea comitetului parochial.

Întreprinzătorii, cari dorese a primi acest lucru, sunt poftiți a se presenta la terminul amintit în fața locului, avend a depune înainte de începerea actului de licitațiune un vadiu de 10% din prețul esclamarăii în bani gata seau în hârtii de stat, care vadiu în cazul primirii întreprinderii, va rămănea depus în lada bisericeii până la colaudarea și primirea lucrului sêvêșit.

Planul și specificațiunea de spese și de măsură referitoare la reparare și renovare, se pot vedea în oarele oficioase în cancelaria oficiului parochial din Doclin.

Doclin, din ședința comitetului parochial ținută la 27. Maïu (8. Iunie) 1890. [14] 3—3

Ioan Pepa,
președintele com. parochial.

Pavel Drăgan,
notarfu.

